

F. t. l. vedr. tandplejere

Lovforslag nr. L 177. Fremsat den 17. januar 1996 af sundhedsministeren (Yvonne Herløv Andersen)

Forslag

til

Lov om tandplejere

Kapitel 1

Autorisation

§ 1. Ret til at udøve virksomhed som tandplejer og betegne sig som tandplejer har kun den, der har modtaget autorisation som tandplejer i henhold til § 2, stk. 1, eller § 4, stk. 2.

§ 2. Den, der har bestået en af undervisningsministeren godkendt uddannelse for tandplejere har ret til autorisation som tandplejer.

Stk. 2. Regler om uddannelse af tandplejere fastsættes af undervisningsministeren efter forhandling med sundhedsministeren.

§ 3. Autorisation som tandplejer meddeles af Sundhedsstyrelsen, der fører fortegnelse over autoriserede tandplejere.

Stk. 2. Autorisation kan dog ikke meddeles den, der må antages at være farlig for sine medmennesker under udøvelse af sin virksomhed som tandplejer enten på grund af udvist grov uduelighed eller på grund af legemlige eller sjælelige mangler. Autorisation kan endvidere nægtes under de i borgerlig straffelov § 78, stk. 2, nævnte omstændigheder.

Stk. 3. For autorisation betales et af sundhedsministeren fastsat gebyr.

§ 4. Sundhedsministeren kan fastsætte bestemmelser om udøvelse af virksomhed som tandplejer, som er nødvendige for gennemførelsen af overenskomst om fælles nordisk arbejdsmarked og direktiver vedtaget af Den Europæiske Union.

Stk. 2. Sundhedsstyrelsen kan meddele autorisation som tandplejer til personer, der i ud-

landet har gennemgået en uddannelse, som kan ligestilles med den i § 2, stk. 1, nævnte uddannelse. Autorisationen kan tidsbegrænses.

§ 5. Autorisation som tandplejer kan fratages og generhverves efter reglerne i lov om sundhedsvæsenets centralstyrelse m.v.

Stk. 2. En tandplejer kan over for Sundhedsstyrelsen fraskrive sig autorisationen for tid eller indtil videre. Autorisationen generhverves, når en fastsat tidsfrist for fraskrivelsen er udløbet, og kan i øvrigt, også inden for en fastsat tidsfrist, generhverves efter ansøgning til Sundhedsstyrelsen, såfremt de omstændigheder, der begrundede fraskrivelsen, ikke længer findes at være til stede.

Stk. 3. Sundhedsstyrelsens afgørelse kan påklages til sundhedsministeren. Afslår sundhedsministeren klagen, kan klageren forlange afgørelsen indbragt for domstolene, såfremt der er forløbet mindst 1 år, efter at den pågældende har fraskrevet sig autorisationen, eller efter at generhvervelse senest er nægtet ved dom. Sundhedsministerens afgørelse skal indeholde oplysning om adgangen til at begære domstolsprøvelse og om fristen herfor.

Stk. 4. Begæring efter stk. 3 om domstolsprøvelse skal fremsættes over for sundhedsministeren inden 3 uger efter, at sundhedsministerens afgørelse er meddelt den pågældende. Sundhedsministeren anlægger sag i den borgerlige retsplejes former.

Stk. 5. Er dansk autorisation som tandplejer givet på grundlag af autorisation i et andet land, kan Sundhedsstyrelsen fratage vedkommende autorisationen, dersom autorisationen i vedkommende andet land bliver frataget den

pågældende eller på anden måde taber sin gyldighed.

§ 6. Sundhedsstyrelsen giver offentlig meddelelse om autorisationer samt om fratagelser og fraskrivelser i medfør af § 5.

Kapitel 2

Rettigheder og pligter

§ 7. Virksomhed som tandplejer omfatter patientundersøgelse, fjernelse af hårde tandbelægninger og rodafglatning, pudsnings og polering af tandrestaureringer, herunder fjernelse af fyldningsoverskud samt anlæggelse af infiltrationsanæstesi (lokalbedøvelse).

Stk. 2. Virksomhed som tandplejer omfatter endvidere instrumentel fjernelse af bløde tandbelægninger samt afpudsnings og tænderne og indsætning og aftagning af tandreguleringsapparat.

Stk. 3. Sundhedsministeren kan fastsætte nærmere regler om tandplejernes virksomhedsområde.

Stk. 4. Sundhedsstyrelsen fastsætter regler om ordination og anvendelse af lægemidler som led i udøvelsen af tandplejervirksomhed.

§ 8. Tandlægers virksomhed berøres ikke af denne lov.

Stk. 2. Sundhedsministeren kan fastsætte nærmere regler om tandplejeres adgang til at anvende medhjælpere ved instrumentel behandling af patienter.

Stk. 3. Klinikassistenters virksomhed berøres ikke af § 7, stk. 2.

§ 9. Tandplejere skal føre journal over deres virksomhed efter nærmere af Sundhedsstyrelsen fastsatte regler.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte journaler, herunder røntgenbilleder, skal opbevares i mindst 10 år fra seneste optegnelse.

§ 10. En tandplejer er under udøvelse af sin virksomhed forpligtet til at udvise omhu og samvittighedsfuldhed, herunder ved valg og instruktion af medhjælp.

§ 11. En tandplejer skal ved udfærdigelse af erklæringer, som vedkommende afgiver i sin egenskab af tandplejer, udvise omhu og upartiskhed.

Stk. 2. En tandplejer er forpligtet til på begæring fra en offentlig myndighed at afgive attest til offentligt brug om fagmæssige iagttagelser vedrørende en person, som tandplejeren har undersøgt eller behandlet. De oplysninger, der modtages i henhold til denne bestemmelse, er at betragte som tjenestehemmeligheder.

Stk. 3. En tandplejer er forpligtet til at afgive de indberetninger og anmeldelser, som af hensyn til den offentlige sundhedspleje afkræves den pågældende af sundhedsmyndighederne.

§ 12. Reklamerings for virksomhed som tandplejer må kun ske ved meddelelse af navn, stilling, adresse og træffetid samt om eventuel tilslutning til overenskomst med det offentlige.

Stk. 2. Stk. 1 omfatter ikke reklamerings, der udelukkende sker over for tandplejers personale.

Kapitel 3

Tilsyn

§ 13. Tandplejere er undergivet tilsyn af Sundhedsstyrelsen efter lov om sundhedsvæsenets centralstyrelse m.v.

Stk. 2. En tandplejer er forpligtet til på begæring af tilsynsmyndigheden at afgive alle oplysninger, der er nødvendige for gennemførelse af tilsynet.

Kapitel 4

Straffebestemmelser

§ 14. Den, der uden at have autorisation som tandplejer betegner sig som tandplejer eller på anden måde bidrager til forhold, der er egnede til at vække forestilling om, at den pågældende har en sådan autorisation, straffes med bøde.

§ 15. En tandplejer, der gør sig skyldig i grovere eller gentagen forsømmelse eller skødesløshed under udøvelsen af sin virksomhed, straffes med bøde eller hæfte.

§ 16. Uberettiget virksomhed som tandplejer straffes med bøde eller hæfte.

Stk. 2. Overtrædelse af § 9, stk. 2, § 11, § 12, stk. 1, og § 13, stk. 2, straffes med bøde.

Stk. 3. I forskrifter, der er udfærdiget i medfør af denne lov, kan der fastsættes bødestraf for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Kapitel 5

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

§ 17. Loven træder i kraft den 1. juli 1996.

Stk. 2. En person, der ved lovens ikrafttræden udøver virksomhed som tandplejer, kan uanset bestemmelserne i denne lov fortsætte sin virksomhed indtil 2 år og 6 måneder efter lovens ikrafttræden, jf. bekendtgørelse nr. 230 af 29. april 1974 om tandplejere.

§ 18. Personer, der har bestået den 2-årige uddannelse som tandplejer, jf. Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 668 af 13. juli 1994 om uddannelse af tandplejere og kliniske tandteknikere, og derudover forud for lovens ikrafttræden har udøvet klinisk virksomhed som tandplejer svarende til fuldtidsbeskæftigelse i mindst 3 år i løbet af de forudgående 5 år, har ret til autorisation som tandplejer.

Stk. 2. For personer, der ikke har gennemført et af Sundhedsstyrelsen godkendt kursus i infiltrationsanalogi, meddeles autorisation efter stk. 1 med den begrænsning, at den pågældende ikke har ret til at foretage infiltrationsanalogi.

Stk. 3. Personer, der har bestået den 2-årige tandplejeruddannelse, og derudover har gennemført og bestået et af undervisningsministeren godkendt supplerende kursus i teoretisk og klinisk odontologi, har ret til autorisation som tandplejer.

Stk. 4. Personer, der alene har bestået den 2-årige tandplejeruddannelse har ret til autorisation som tandplejer med de begrænsninger, at den pågældende ikke har adgang til at udøve selvstændig virksomhed som tandplejer eller til at foretage infiltrationsanalogi.

§ 19. Sundhedsstyrelsen træffer afgørelse om autorisation efter § 18. Ansøgning om autorisation efter § 18 skal indsendes til Sundhedsstyrelsen inden 2 år efter lovens ikrafttræden.

Stk. 2. Sundhedsministeren kan dispensere fra denne tidsfrist, når det findes begrundet i usædvanlige forhold, at ansøgning ikke er indsendt i overensstemmelse med stk. 1.

§ 20. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Formålet med lovforslaget

Formålet med lovforslaget er gennem en lovmæssigt fastsat autorisationsordning for tandplejere at øge forbrugernes sikkerhed og den generelle service inden for tandplejen samtidig med, at tandplejere kan udøve selvstændig virksomhed, hvor de tidligere var hjælpekraft for tandlægerne. Dette gennemføres ved, at kun den, der fra Sundhedsstyrelsen har modtaget autorisation, må betegne sig som tandplejer, samtidig med at virksomhed som tandplejer kun må udføres af personer, som har opnået autorisation.

Der ligger en forbrugermæssig tryk i, at man gennem en autorisationsordning let kan identificere tandplejere, samtidig med at det offentlige garanterer for de uddannelsesmæssige kvalifikationer.

Samtidig forpligtes tandplejere til, i lighed med hvad der gælder for andet autoriseret sundhedspersonale, at udvise omhu og samvittighedsfuldhed i deres virke som tandplejere, jf. § 10.

2. Nærmere om lovforslaget

Autorisation kan efter forslaget kun opnås af den, der har bestået en af Undervisningsministeriet godkendt uddannelse for tandplejere. Med den foreslåede autorisationsordning opnår tandplejere adgang til udøvelse af selvstændig virksomhed som tandplejer uden forudgående henvisning fra en tandlæge.

I forbindelse med lovforslaget er det aftalt med Undervisningsministeriet, at tandplejeruddannelsen samtidig udvides fra 2 til 2½ år, hvorved uddannelsen styrkes på en række tandlægefaglige områder med henblik på udøvelse af selvstændig tandplejervirksomhed. Som en konsekvens af denne ændring af uddannelsen etableres med lovforslaget en overgangsordning for allerede uddannede tandplejere.

Den foreslåede autorisationsordning medfører ingen ændringer i, at tandplejere er omfattet af Sundhedsstyrelsens tilsynsvirksomhed, og at klager over tandplejernes sundhedsfaglige virksomhed bliver varetaget af Sundhedsvæsenets Patientklagenævn.

3. Baggrunden for lovforslaget

Med Indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 230 af 29. april 1974 om tandplejere blev tandplejere indført i tandplejen som en hjælpekraft til aflastning af tandlægen i dennes kliniske og forebyggende arbejde.

Efter denne bekendtgørelse kan personer, der har gennemgået uddannelsen som tandplejer, anvendes som medhjælpere ved instrumentel behandling i forbindelse med patientundersøgelser, fjernelse af hårde og bløde tandbelægninger, afpuddning af tænder m.v. Efter de gældende bestemmelser skal tandplejernes behandling udføres efter tandlægens instruktion og under dennes tilsyn, hvorved menes, at tandlægen har ansvaret for, at tandplejerens arbejde er fagligt forsvarligt.

Baggrunden for, at tandplejere blev indført i tandplejen, var den udbredte forekomst af tandsygdomme i befolkningen, samtidig med at der var mangel på tandlæger.

Tandplejeruddannelsen blev oprettet som en kort videregående uddannelse af to års varighed. Formålet med uddannelsen var, at de færdiguddannede tandplejere skulle opnå sådanne kundskaber samt praktiske og kliniske færdigheder, at de var kvalificerede til at varetage sundhedsfremmende, sygdomsforebyggende og terapeutiske opgaver i overensstemmelse med skiftende samfundsbehov.

I tiden efter indførelsen af tandplejerne i tandplejen viste det sig vanskeligt for de uddannede tandplejere at finde beskæftigelse. Sundhedsstyrelsen nedsatte derfor i 1991 efter opfordring fra Sundhedsministeriet en arbejdsgruppe sammensat af repræsentanter fra Sundhedsministeriet, Sundhedsstyrelsen, Skolerne for Klinikassistenter og Tandplejere, Tandlægeuddannelsen samt de faglige organisationer på området. Arbejdsgruppen skulle identificere de bestående problemer for tandplejerne og fremkomme med forslag til løsninger på dem.

Arbejdsgruppen afgav i december 1993 en rapport om tandplejernes funktionsområde og beskæftigelsessituation (Tandplejerrapporten). Arbejdsgruppen var enig om at foreslå:

- at de hidtidige tre kompetenceniveauer i tandplejen bevares, dvs. svarende til den nuværende klinikassistent-, tandplejer- og tandlægekompetence.
- at uddannelsessystemet for klinikassistenter og tandplejere sammenbygges, og at klinikassistenternes mulighed for at videreudanne sig til tandplejere lettes betydeligt, dvs. udover de i dag etablerede deltidsuddannelser ved Københavns og Aarhus universiteter,
- at tandplejernes uddannelse forbedres vedrørende klinikdrift og klinikadministration.

Arbejdsgruppen diskuterede også spørgsmålet om autorisation af tandplejerne. Spørgsmålet blev i arbejdsgruppen diskuteret i relation til en vurdering af de forskellige muligheder for den fremtidige organisation af tandplejerne. Arbejdsgruppen opstiller i Tandplejerrapporten 4 modeller herfor:

- I: Lovgrundlaget for tandplejernes virke fortsætter uændret (ingen autorisation).
- II: Tandplejerne autoriseres, men der kræves fortsat ansættelse hos en tandlæge, for at tandplejerne kan arbejde klinisk.
- III: Tandplejerne autoriseres med ret til at oprette selvstændige tandplejerklinikker, men patienter må kun modtages efter henvisning fra en tandlæge.
- IV: Tandplejerne autoriseres med ret til at oprette selvstændige tandplejerklinikker, hvor der kan behandles patienter både med og uden henvisning fra tandlæge.

Tandplejerrapporten gav ikke nogen afklaring af spørgsmålet om autorisation, da arbejdsgruppens medlemmer var uenige på dette punkt. Sundhedsstyrelsen og Skolerne for Klinikassistenter og Tandplejere kan i rapporten anbefale, at tandplejerne autoriseres efter model III.

I forlængelse af Tandplejerrapporten blev der i Undervisningsministeriets regi nedsat en arbejdsgruppe, der skulle følge op på de uddannelsesmæssige konklusioner i Tandplejerrapporten samt komme med eventuelle forslag til ændringer i de to uddannelser. Efter aftale mellem sundhedsministeren og undervisningsministeren har arbejdsgruppen også set på de uddannelsesmæssige konsekvenser af en autorisation af tandplejerne efter de 4 modeller i Tandplejerrapporten.

Arbejdsgruppen afgav i august 1995 rapport om tandplejer- og klinikassistentuddannelserne. På grundlag af den tandlægefaglige vurdering fra Skolerne for Klinikassistenter og Tandplejere anbefaler arbejdsgruppen, at tandplejeruddannelsen forlænges fra de nuværende 2 år til 2½ år, såfremt tandplejerne autoriseres efter model III eller model IV.

En stor del af tandplejernes kliniske arbejde foregår som instrumentel behandling. Selvstændig udøvelse af tandplejervirksomhed indebærer således en vis sundhedsmæssig risiko for patienterne, såfremt den foretages af ukyndige. Regeringen finder derfor, at der med en autorisationsordning for tandplejerne sikres patienterne en øget forbrugermæssig sikkerhed på tandplejeområdet. Dertil kommer de fordele, der ligger i, at lovgivningen vedrørende tandplejernes rettigheder og pligter samles, samtidig med at tandplejerne forpligtes til, i lighed med hvad der gælder for andet autoriseret sundhedspersonale, at udvise omhu og samvittighedsfuldhed i deres virke som tandplejere.

Regeringen finder ud fra en servicemæssig betragtning, at tandplejerne skal autoriseres efter model IV, idet denne model giver tandplejerne bedre muligheder for at etablere sig. Tandplejerne bliver ved denne model mindre afhængige af tandlæger, og patienterne kan selv vælge, om de ønsker behandling hos en tandlæge eller en tandplejer.

4. Tandplejeruddannelsen

Uddannelsen til tandplejer er en kort videregående uddannelse, der i dag har en varighed af 2 år. I forbindelse med autorisationen forlænges uddannelsen til 2½ år. Uddannelsen er i dag reguleret af Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 668 af 13. juli 1994 om uddannelse af tandplejere og kliniske tandteknikere.

Optagelse til tandplejeruddannelsen er i dag betinget af, at ansøgeren har en adgangsgivende eksamen, eller bestået adgangsprøve til de videregående social- og sundhedsuddannelser, eller folkeskolens udvidede afgangsprøve i dansk, matematik, fysik/kemi og engelsk, eller en statsanerkendt klinikassistentuddannelse.

Uddannelsen finder sted på Skolerne for Klinikassistenter og Tandplejere, tilknyttet universiteterne i København og Århus. Optaget på de to skoler er ca. 100 studerende om året.

For så vidt angår uddannelsens nærmere indhold og ændringer i uddannelsen som følge af autorisationen henvises til bemærkningerne til § 2.

5. Andre lande

I Sverige fik tandplejerne i 1991 autorisation med adgang til at udøve selvstændig virksomhed. Tandplejerne kan her på selvstændigt grundlag stille diagnoser og bedømme sygdomsudvikling samt anlægge lokalbedøvelse. Henvisninger kan ske fra tandlæge til tandplejer og omvendt, men tandplejeren afgør, om patienten har behov for tandlægekonsultation el-

ler behandling, og tandplejeren afgør også, hvilket interval mellem undersøgelserne, der skal foreslås over for patienten.

I Norge er tandplejerne ikke autoriserede, men der er gennemført vellykkede forsøg med vidtgående delegation til tandplejere (Nord-Trans og Sandefjord), ligesom der arbejdes på gennemførelse af en 3-årig forsøgsuddannelse til tandplejer.

I Holland har tandplejere autorisation med adgang til at udøve selvstændig tandplejervirksomhed. Tandplejerne må imidlertid kun behandle patienter, som er henvist fra en tandlæge, og tandlægerne skal stadig se de henviste patienter, f.eks. årligt.

6. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser m.v.

Lovforslaget har ingen statslige eller kommunaløkonomiske konsekvenser. Der kan dog blive tale om en mindre udgift til Sundhedsstyrelsens administration af autorisationsordningen. Endvidere skønnes Sundhedsstyrelsen umiddelbart at kunne opkræve autorisationsgebyrer på ialt ca. 260.000 kr. de første år efter lovens ikrafttræden, jf. i øvrigt bemærkningerne til § 3, stk. 3. Undervisningsministeriet vil inden for sine egne budgetrammer afholde de udgifter, der er forbundet med den nævnte forlængelse af tandplejeruddannelsen med et halvt år. Lovforslaget har ingen erhvervsøkonomiske eller miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Tandplejeruddannelsen er omfattet af EU-direktiv 92/51/EØF af 18. juni 1992 om anden generelle ordning for anerkendelse af erhvervsuddannelse til supplerende af direktiv 89/48/EØF.

Direktivet er gennemført i dansk ret med Erhvervs- og Selskabsstyrelsens bekendtgørelse nr. 52 af 19. januar 1995. Lovforslaget medfører ingen ændringer i relation til direktivet og bekendtgørelsen, jf. bemærkningerne til § 4.

8. Høring af offentlige myndigheder m.v.

Lovforslaget har været sendt til høring hos de involverede statslige myndigheder, de kommunale organisationer og de faglige foreninger på området, herunder Tandlægeforeningerne, Tandplejerforeningen og HK-forbundet, som repræsenterer klinikassistenterne.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Det fastslås i bestemmelsen, at der er eneret til betegnelsen tandplejer og til et nærmere beskrevet virksomhedsområde. Om afgrænsning af eneretten til virksomhedsområdet henvises til lovforslagets § 7 og bemærkningerne hertil. Af § 8, stk. 1, fremgår, at eneretten efter loven ikke berører tandlægers virksomhed, og af § 8, stk. 3, fremgår, at eneretten til en del af tandplejernes virksomhedsområde ikke berører klinikassistenters virksomhed. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 8.

Til § 2

Den gældende tandplejeruddannelse har til formål at give de studerende sådanne kundskaber samt praktiske og kliniske færdigheder, at de bliver kvalificerede til at varetage tandplejers sundhedsfremmende, sygdomsforebyggende og terapeutiske opgaver i overensstemmelse med skiftende samfundsbehov.

Undervisningen består af teoretisk og klinisk undervisning, som finder sted på skolerne og deres klinikker i nært samarbejde med tandlæge- og klinikassistentuddannelserne. Tandplejeruddannelsen er i dag opdelt i tre hovedelementer, hvor biologiske og medicinske basisfag udgør 10 %, samfunds- og adfærdsfag udgør 25 %, mens kliniske fag udgør de resterende 65 %.

Med en autorisation af tandplejerne til selvstændig virksomhed finder regeringen, at det er af afgørende betydning, at befolkningen sikres et tandplejetilbud, der kvalitativt og sikkerhedsmæssigt er mindst ligeså godt som det hidtidige, uanset hvem der leverer det, samt at tandplejerne lige så godt som tandlægerne kan udføre de behandlinger og øvrige aktiviteter, som de med forslaget opnår ret til at foretage selvstændigt.

Disse forudsætninger indebærer, at der grundlæggende sigtes mod etablering af en ny erhvervsgruppe, idet tandplejererhvervet ændrer karakter fra at være hjælpekræfter for tandlæger til et erhverv med et selvstændigt ansvar inden for en række veldefinerede områder af tandlægelig virksomhed.

Indførelse af en autorisationsordning for tandplejerne indebærer efter regeringens opfattelse derfor behov for en styrkelse af den hidtidige 2-årige tandplejeruddannelse på en række tandlægefaglige områder.

Formålet med en ny tandplejeruddannelse er derfor, at de studerende opnår sådanne kundskaber og

kliniske færdigheder, at de bliver kvalificerede til *selvstændigt* at varetage de ovennævnte opgaver.

Skolerne for Klinikassistenter og Tandplejere er efter anmodning fra den tidligere omtalte arbejdsgruppe om tandplejer- og klinikassistentuddannelsen fremkommet med forslag til ændringer i tandplejeruddannelsen, der netop bygger på ovennævnte forudsætninger.

Skolerne finder grundlæggende, at tandplejerne gennem uddannelsen bør opnå flere færdigheder, der kan udøves på eget ansvar, flere professionelle færdigheder i øvrigt på et højere niveau i det daglige arbejde samt et højere niveau af professionel viden af generel karakter. Skolerne foreslår derfor en række tandlægefaglige hovedområder, hvor selvstændig tandplejervirksomhed anses for at ville kræve øget kompetence:

- En styrkelse af tandplejernes diagnostiske færdigheder som et grundlag for tandplejernes selvstændige virksomhed samt for at sikre, at tandplejerne kan identificere og foretage relevant henvisning til tandlæger af tilstande i tænder, mund og kæber, som afviger fra det normale og som ligger udenfor tandplejernes autorisationsområde.
- En styrkelse af tandplejernes evne til på et højt niveau at vurdere den enkelte patients cariologiske og parodontale situation, således at tandplejerne får muligheder for selvstændigt at kunne vurdere sygdommens opståen og udvikling samt vælge den rette behandling.
- Nødvendige forudsætninger for og beherskelse af teknikken i forbindelse med lokalbedøvelse med henblik på dels at sikre et bedre behandlingsresultat ved dybtgående tandrensninger på patienter med parodontitis, dels at opfylde et rimeligt krav om smertefri behandling, og dels for at forebygge eller behandle tandlægeskræk.
- En styrkelse af færdigheder vedrørende klinikdrift og klinikadministration i forhold til patienter, myndigheder m.v. samt bedre kendskab til klinikhygiejne, sterilisation o.lign.

Derudover foreslår skolerne en styrkelse af tandplejernes færdigheder ud fra håndtering af nødsituationer og risikopatienter, bedre vurderingsfærdigheder vedrørende videnskabeligt anerkendte principper med henblik på kritisk bedømmelse af undersøgelsesresultater og fravalg af u hensigtsmæssige behandlingsformer, bedre indsigt i det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde samt større indsigt i, forståelse for og anvendelse af lovgivning, samt formelle og uformelle regler, der gælder for området, herunder klageveje.

Hovedvægten af de foreslåede udvidelser i uddannelsen foreslås lagt i den kliniske undervisning/patientbehandling, hvor teorien anvendes i praksis ved indlæringen af nye færdigheder under systematisk lærervejledning.

Ifølge skolerne er tandplejerstudiet i forvejen meget tidspresset, og det vil derfor ikke være muligt at lægge nye ansvarsområder ind i uddannelsen uden samtidig at forlænge uddannelsen. Skolernes forslag indebærer, at tandplejeruddannelsen udvides med 590 timer, hvor undervisningstimetallet i dag er 900-950 timer pr. år.

Arbejdsgruppen finder, at det er u hensigtsmæssigt at operere med andet end halve og hele undervisningsår, og arbejdsgruppen finder på denne baggrund, at det må antages, at der kan etableres en forsvarelig tandplejeruddannelse på 2½ år, dvs. en forøgelse af uddannelsens længde med ½ år.

Regeringen er enig i dette synspunkt. I forbindelse med autorisationen af tandplejerne vil tandplejeruddannelsen derfor blive forlænget fra 2 til 2½ år med virkning fra sommeren 1996. Tandplejeruddannelsen vil indholdsmæssigt blive udvidet med udgangspunkt i det af skolerne fremlagte forslag.

En gennemførelse af den 2½ årige tandplejeruddannelse vil efter § 2 være en forudsætning for at opnå autorisation som tandplejer, jf. dog overgangsreglerne i § 18 og bemærkningerne hertil.

Til § 3

Hensigten med bestemmelsen i § 3, stk. 2, om nægtelse af at meddele autorisation til personer, der er farlige for deres medmennesker, er at undgå tilfælde, hvor betingelse for meddelelse af autorisation er opfyldt – og autorisationen derfor skal meddeles – selv om det står klart, at autorisationen umiddelbart derefter må fratages vedkommende i medfør af reglerne i § 5. Der findes tilsvarende bestemmelser i en række andre autorisationslove.

Det gebyr for autorisation, der efter § 3, stk. 3, fastsættes af sundhedsministeren, forudsættes at blive på kr. 525,00, hvilket svarer til gebyret for f.eks. kliniske tandteknikere. Antages det, at ca. 500 tandplejere autoriseres som en umiddelbar følge af loven, vil der inden for de første år tilgå staten ca. 260.000 kr. i opkrævede gebyrer.

Til § 4

Stk. 1 tager aktuelt sigte på overenskomsten mellem Danmark, Finland, Norge, Sverige og Island om godkendelse af erhvervsudøvelse for visse personalegrupper inden for sundhedsvæsenet og veterinærvesenet, jf. bekendtgørelse af overenskomst af 14.

juni 1993 med Finland, Island, Norge og Sverige om fælles nordisk arbejdsmarked for visse personalegrupper inden for sundhedsvæsenet og veterinærvæsenet.

Tandplejeruddannelsen er endvidere omfattet af EU-direktiv 92/51/EØF af 18. juni 1992 om anden generelle ordning for anerkendelse af erhvervsuddannelse til supplerende af direktiv 89/48/EØF. Direktivet er gennemført i dansk ret med Erhvervs- og Selskabsstyrelsens bekendtgørelse nr. 52 af 19. januar 1995. Efter bekendtgørelsen kan enhver statsborger i Den Europæiske Union udøve et lovreguleret erhverv her i landet, som selvstændig eller som lønmodtager på samme vilkår, som gælder for danske statsborgere, såfremt den pågældende opfylder betingelserne i direktivet. En autorisationsordning for tandplejerne og en forlængelse af tandplejereuddannelsen ændrer ikke herved. Udenlandske statsborgere vil stadig efter bestemmelserne i direktivet og bekendtgørelsen have adgang til at opnå autorisation fra Sundhedsstyrelsen til udøvelse af virksomhed som tandplejer her i landet.

Til § 5

Såfremt en tandplejer ikke længere opfylder betingelserne for at blive autoriseret, skal autorisationen fratages den pågældende.

Retten til at udøve virksomhed som autoriseret tandplejer kan fratages administrativt – såfremt den pågældende er indforstået hermed – eller ved dom, når forhold som beskrevet i § 3, stk. 2, foreligger, jf. i øvrigt § 5 i lov nr. 397 af 10. juni 1987 om sundhedsvæsenets centralstyrelse m.v. Endvidere kan retten frakendes i henhold til borgerlig straffelov § 79, stk. 1.

I lighed med, hvad der gælder for en række andre sundhedsprofessioner, foreslås det i stk. 2, at tandplejeren selv får adgang til at fraskrive sig autorisationen. En fratagelse – eller fraskrivelse – af autorisationen indebærer, at den pågældende mister såvel retten til at betegne sig som tandplejer, som retten til at udøve virksomhed som sådan, jf. også lovforslagets § 14.

Til § 6

Bestemmelsen svarer til, hvad der gælder for andet autoriseret sundhedspersonale.

Til § 7

I § 7, stk. 1 og 2, afgrænses tandplejervirksomhed til patientundersøgelse, fjernelse af hårde tandbelægninger og rodafglatning, pudsnings og polering af

tandrestaureringer, herunder fjernelse af fyldningsoverskud, anlæggelse af infiltrationsanalgesi samt instrumentel fjernelse af bløde tandbelægninger, afpudning af tænderne og indsætning og aftagning af tandreguleringsapparatur.

Dette arbejde vil fremover være forbeholdt autoriserede tandplejere, uanset om det udføres som selvstændig virksomhed i egen tandplejerklinik, eller under tilsyn og efter instruktion af en tandlæge i kommunale klinikker eller i privat tandlægepraksis. Tandlægers virksomhedsområde er dog ikke begrænset, jf. § 8, stk. 1, mens klinikassistenters virksomhed ikke er begrænset af det i § 7, stk. 2, beskrevne virksomhedsområde, jf. § 8, stk. 2, og bemærkningerne hertil.

Tandplejernes virksomhedsområde udgør i dag en del af tandlægenes såkaldte lavteknologiske arbejdsopgaver. Bortset fra retten til at anlægge infiltrationsanalgesi sker der ikke med autorisationen og ændringen af uddannelsen nogen egentlig ændring af tandplejernes virksomhedsområde, i relation til hvad tandplejerne i dag beskæftiger sig med. Med forlængelsen af uddannelsen tilnærmes tandplejernes kompetenceniveau imidlertid til tandlægenes, således at tandplejernes viden og færdigheder på disse områder styrkes med henblik på selvstændig udøvelse af tandplejervirksomhed, jf. bemærkningerne til § 2.

I stk. 3 bemyndiges sundhedsministeren til at fastsætte nærmere regler om tandplejernes virksomhedsområde. Der vil særligt være tale om at foretage en uddybende præcisering af tandplejernes virksomhedsområde samt fastsætte bestemmelser om afgrænsningen af tandplejernes virksomhedsområde i forhold til tandlægenes virksomhed, herunder en nærmere beskrivelse af de tilfælde, hvor tandplejeren skal henvise patienten til behandling hos en tandlæge.

Udøvelse af tandplejervirksomhed indebærer i dag anvendelse af og adgang til visse receptpligtige lægemidler, bl.a. fluorpræparater. I stk. 4 gives hjemmel til, at Sundhedsstyrelsen fastsætter nærmere regler om en begrænset ordinationsret til tandplejere.

Til § 8

Som nævnt ovenfor udgør tandplejernes virksomhed en afgrænset del af det traditionelle virksomhedsområde for tandlæger. Bestemmelsen i stk. 1 fastslår, at tandlæger fortsat som hidtil og på lige fod med tandplejere kan foretage tandplejervirksomhed.

Efter stk. 2 kan sundhedsministeren fastsætte nærmere regler om tandplejeres adgang til at anvende

medhjælpere ved instrumentel behandling af patienter. Regeringen finder det hensigtsmæssigt, at tandplejere, der har adgang til at udøve selvstændig virksomhed, får adgang til på linie med tandlæger at anvende medhjælpere ved instrumentel behandling af patienter.

Bestemmelsen i stk. 3 fastslår, at klinikassistenters virksomhed ikke er begrænset af tandplejernes adgang til med eneret at fjerne bløde tandbelægninger samt afpudsning af tænderne og indsætte og aftage tandreguleringsapparatur. I modsætning til hvad der gælder i dag, vil disse arbejdsopgaver ikke efter forslaget være forbeholdt tandplejere, men kan tillige udføres af klinikassistenter.

Efter det gældende regelsæt på området, dvs. tandlægelovens § 11, stk. 2, og bekendtgørelse nr. 230 af 29. april 1974 om tandplejere, kan tandlæger anvende tandplejere ved instrumentel behandling i forbindelse med patientundersøgelser, fjernelse af hårde/bløde tandbelægninger samt afpudsning af tænderne, pudning og polering af tandrestaureringer, herunder fjernelse af fyldningsoverskud samt indsætning og aftagning af tandreguleringsapparatur.

Tandlæger har ikke i dag adgang til at anvende medhjælp til instrumentel behandling udover, hvad der er fastsat i bekendtgørelsen, og tandlæger kan derfor ikke i dag anvende klinikassistenter til dette arbejde.

Kommunerne har tidligere i mange år uddannet og anvendt klinikassistenter til tandregulering (ortodonti), hvor de har udført afpudsning af tandkronerne forud for indsætning af tandreguleringsapparatur, samt udført selve indsætningen og aftagningen af apparaturet. Med ovennævnte bekendtgørelse om tandplejere blev dette arbejde forbeholdt tandplejere.

Sundhedsstyrelsen har imidlertid i den seneste tid fået indikationer på, at nogle kommuner er fortsat med at bruge klinikassistenter til dette arbejde. Klinikcheferne i disse kommuner har over for Sundhedsstyrelsen mundtligt givet udtryk for, at klinikassistenten efter passende træning kan udføre disse arbejdsopgaver fuldt tilfredsstillende. Samtidig har enkelte klinikchefer over for Sundhedsstyrelsen tilkendegivet, at det på trods af tandplejernes store arbejdsløshed ikke har været muligt at få tandplejeransøgere til disse stillinger.

Arbejdsgruppen om tandplejer- og klinikassistentuddannelserne har vurderet dette forhold og har anbefalet, at de gældende regler på området ændres, således at afpudsning af tænderne samt indsætning og aftagning af tandreguleringsapparatur fremover også vil kunne udføres af klinikassistenter.

Regeringen er enig med arbejdsgruppen i, at det synes hensigtsmæssigt, at klinikassistenterne fremover får adgang til at udføre disse arbejdsopgaver, således at tandlæger i den kommunale tandpleje og i privat tandlægepraksis må anvende klinikassistenter ved disse former for instrumentel behandling. Bekendtgørelse nr. 230 af 29. april 1974 om tandplejere vil blive ophævet og erstattet med en ny bekendtgørelse om tandlægers og tandplejeres adgang til at anvende medhjælp ved instrumentel behandling.

Til § 9

Kravet om journalføring, der svarer til, hvad der gælder på andre autorisationsområder indenfor sundhedsvæsenet, sigter på større overskuelighed og sikkerhed omkring relevante oplysninger vedrørende den enkelte patient.

Til § 10

Bestemmelsen svarer principielt til, hvad der gælder for andet autoriseret sundhedspersonale. Grovere eller gentagne overtrædelser af bestemmelsen er sanktioneret i § 15.

Til § 11

Bestemmelserne svarer til, hvad der gælder for tandlæger og kliniske tandteknikere i medfør af deres respektive autorisationslove.

Til § 12

Bestemmelsen svarer til, hvad der i dag gælder for tandlæger og kliniske tandteknikere. Bestemmelsen er således begrundet i, at reklameadgangen for tandplejere må svare til, hvad der i dag gælder for tandlæger, da tandlæger og tandplejere på nogle virksomhedsområder kan tilbyde befolkningen samme ydelser.

Regeringen skal bemærke, at der i øjeblikket er nedsat et udvalg, der skal beskrive og vurdere reklamerreglerne for de forskellige autoriserede personalegrupper på sundhedsområdet samt komme med forslag til eventuelle ændringer i reglerne. Såfremt udvalgsarbejdet giver anledning til fremsættelse af forslag til lovændringer af de gældende reklamerregler for tandlæger, vil regeringen også foreslå reklamerreglerne for tandplejere ændret på tilsvarende måde.

Til § 13

Bestemmelsen svarer til, hvad der gælder på andre autorisationsområder inden for sundhedsvæsenet.

Tandplejere er omfattet af Sundhedsvæsenets Patientklagenævns virksomhedsområde.

Til § 14-16

Strafniveauet i bestemmelserne svarer til, hvad der gælder på andre autorisationsområder inden for sundhedsvæsenet. Efter § 14 straffes den, der uden at have autorisation som tandplejer betegner sig som tandplejer eller på anden måde bidrager til forhold, der er egnede til at vække forestilling om, at den pågældende har en sådan autorisation, med bøde. En tandplejer, der gør sig skyldig i grovere eller gentagne forsømmelse eller skødesløshed under udøvelsen af sin virksomhed, straffes efter § 15 med bøde eller hæfte. Uberettiget virksomhed som tandplejer straffes efter § 16, stk. 1, med bøde eller hæfte, mens overtrædelse af de i § 16, stk. 2, nævnte bestemmelser straffes med bøde.

Til § 17

I stk. 2 er foreslået, at personer, der ved lovens ikrafttræden udøver virksomhed som tandplejere kan fortsætte deres virksomhed i indtil 2½ år efter lovens ikrafttræden. Bestemmelsen indebærer, at personer, der i dag udøver virksomhed som tandplejer, jf. bekendtgørelse af 29. april 1974 om tandplejere, kan fortsætte hermed, mens de gennemfører eventuel supplerende uddannelse samt afventer Sundhedsstyrelsens behandling af ansøgninger om autorisation efter overgangsbestemmelserne. Tidsfristen vil også være tilstrækkelig til, at personer, der er optaget på den 2-årige tandplejeruddannelse i sommeren 1995, kan gennemføre uddannelsen og derefter indsende ansøgning om autorisation, eventuelt efter gennemførelse af det supplerende kursus. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 19 vedrørende spørgsmålet om tidsfrist for indsendelse af ansøgning til Sundhedsstyrelsen om autorisation.

Personer, der ikke 2½ år efter lovens ikrafttræden har opnået autorisation som tandplejer, kan efter bestemmelsen ikke længere udøve virksomhed som tandplejer.

Til § 18

Bestemmelsen i stk. 1 indebærer, at personer, der ved lovens ikrafttræden har gennemgået den nuværende 2-årige tandplejeruddannelse samt har arbejdet som tandplejer svarende til fuldtidsbeskæftigelse i mindst 3 år i løbet af de forudgående 5 år, har ret til autorisation som tandplejer. Bestemmelsen indebærer, at en lang række af de tandplejere, der i dag er i erhverv, vil kunne autoriseres uden supplerende ud-

dannelse – bortset fra et kursus i infiltrationsanalogi, jf. nedenfor.

Tandplejere, der opfylder betingelserne for autorisation efter stk. 1, men som ikke har bestået et af Sundhedsstyrelsen godkendt kursus i infiltrationsanalogi, autoriseres i henhold til bestemmelsen i stk. 2 med den begrænsning, at den pågældende ikke har ret til at anlægge infiltrationsanalogi. Personer, der har bestået kurset og samtidig opfylder betingelserne for autorisation efter stk. 1, autoriseres i overensstemmelse med autorisation givet efter lovens § 2.

Kursus i infiltrationsanalogi etableres ved Skolerne for Klinikassistenter og Tandplejere i Århus og København med et pensum svarende til det, de tandlægestuderende gennemgår. Kurset afsluttes med en obligatorisk prøve, der skal bestås, før tilladelse til infiltrationsanalogi gives.

Bestemmelsen i stk. 3 indebærer, at personer, der har bestået den 2-årige tandplejeruddannelse, men ikke opfylder betingelserne for autorisation efter stk. 1, må gennemgå et supplerende kursus i teoretisk og klinisk odontologi for at opnå autorisation med adgang til udøvelse af selvstændig virksomhed som tandplejer. Et sådant supplerende kursus etableres ved Skolerne for Klinikassistenter og Tandplejere.

Med udgangspunkt i det forslag til en styrkelse af tandplejeruddannelsen, som skolerne har fremsat, fastsætter skolerne i fællesskab det nærmere indhold i et sådant kursus. Kurset vil indeholde den fornødne undervisning og prøve i infiltrationsanalogi. Nyligt uddannede tandplejere samt andre uden tilstrækkelig erhvervs erfaring vil ved at gennemgå og bestå et sådant supplerende kursus opnå ret til autorisation i overensstemmelse med autorisation givet efter lovens § 2.

Personer, der alene har bestået den 2-årige tandplejeruddannelse, og som derfor ikke opfylder betingelserne for autorisation efter stk. 1 eller 3 har efter stk. 4 ret til autorisation som tandplejer med de begrænsninger, at den pågældende ikke har adgang til at udøve selvstændig virksomhed som tandplejer eller til at foretage infiltrationsanalogi.

Personer, der i dag er ansat i den kommunale tandpleje eller i privat tandlægepraksis, og som derfor arbejder under tilsyn af og efter instruktion fra en tandlæge, kan uden supplerende uddannelse opnå ret til autorisation som tandplejer blot uden adgang til at udøve selvstændig virksomhed som tandplejer eller til at foretage infiltrationsanalogi. Med en autorisation efter stk. 4 vil disse personer således fremover kunne fortsætte med at arbejde som tandplejere under tilsyn af og efter instruktion fra en tandlæge

eller en tandplejer med ret til at udøve selvstændig tandplejervirksomhed.

Til § 19

Efter stk. 1 skal ansøgning om autorisation efter § 18 indsendes til Sundhedsstyrelsen inden 2 år efter lovens ikrafttræden. Det er Sundhedsstyrelsens vurdering, at en tidsfrist på 2 år efter lovens ikrafttræden vil være tilstrækkelig til, at alle personer – herunder også personer, der er optaget på den 2-årige tandplejeruddannelse i sommeren 1995 -, forud for indsendelse af ansøgning om autorisation har haft mulighed for at gennemføre det supplerende kursus.

Den tidsmæssige begrænsning i adgangen til at indsende ansøgninger om autorisation til Sundhedsstyrelsen er begrundet i, at det ikke er hensigtsmæssigt, at skolerne i lang tid fremover skal udbyde supplerende kurser med henblik på opnåelse af autori-

sation med ret til udøvelse af selvstændig virksomhed. Tidsfristen er samtidig begrundet i hensynet til Sundhedsstyrelsens behandling af autorisationsansøgninger efter overgangsbestemmelserne.

Sundhedsministeren kan efter bestemmelsen i stk. 2 dispensere for tidsfristen, såfremt det findes begrundet i usædvanlige forhold, at ansøgning ikke er indsendt i overensstemmelse med stk. 1. Der kan f.eks. være tale om barsel eller længerevarende sygdom under eller efter uddannelsen, som kan begrunde en dispensation efter stk. 2.

Til § 20

I bestemmelsen er det fastsat, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men at loven ved kongelig anordning kan sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.